

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3325

av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av skr. 2015/16:86 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda alla dödsfall till följd av missbruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förstärkt vårdgaranti för personer med missbruk och beroende samt tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning där anhörigas rätt till information, stöd och hjälp betonas samt tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riktlinjerna för läkemedelsassisterad behandling bör ändras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en lämplig myndighet i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hälsouppllysning och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Regeringen lämnar i skrivelse 2015/16:86 en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020. Det narkotika- och dopningsfria samhället är ett sedan länge fastslaget mål i Sverige. Det är ett mål som Vänsterpartiet instämmer i. Vänsterpartiet står för en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik som innebär att tillgängligheten till alkohol ska vara begränsad genom höga skatter, ett starkt

systembolag och inte minst strängare regler för privatinförsel. En lägre totalkonsumtion innebär att den alkoholrelaterade ohälsan och dödligheten minskar.

Det handlar om att återskapa den restriktiva alkoholpolitiken som har sin grund i ett folkhälsoperspektiv och som är solidarisk i stället för egoistisk. Sverige behöver återupprätta en alkoholpolitik som utgår från totalkonsumtionsmodellen och där tillgänglighet och pris är de viktigaste instrumenten för minskad alkoholkonsumtion. Vidare instämmer Vänsterpartiet i det mål om ett arbete för ett narkotika- och dopningsfritt samhälle som ställs upp i skrivelsen. Vi kan samtidigt konstatera att detta mål av många har tolkats på ett sätt som förhindrat en nyanserad debatt om samhällets åtgärder. I alltför hög grad har narkotikapolitiken präglats av en bestraffande dimension som trängt undan vetenskapligt grundade förslag på åtgärder inom området. Målen för alkohol- och tobakspolitiken är sätta på en lägre nivå än för narkotika och dopning, vilket vi inte ser några problem med. Det är positivt att regeringens intention är att strategin utgår från folkhälsopolitiken men innehåller tydliga målsättningar på respektive område. Vänsterpartiet efterlyser mer konkretion i ANDT-strategin som nu på många ställen förvisso är rimlig, men som på det stora hela saknar förslag till åtgärder. Folkhälsomyndighetens roll förtydligas i viss mån men är internationellt sett inte speciellt aktiv. Det är beklagligt eftersom området är viktigt ur många aspekter och eftersom den tidigare borgerliga regeringen monterade ned såväl MOB (Mobilisering mot narkotika) som alkoholkommittén och har nedrustat den svenska folkhälsopolitiken och gjort hälsa till en fråga om individuell livsstil. Vänsterpartiet menar alltså att skrivelse 2015/16:86 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020 är ett välkommet steg på vägen till en återupprättad folkhälso- och ANDT-politik, men att det återstår mycket att göra. Vänsterpartiet hade således efterlyst fler konkreta förslag på åtgärder och presenterar ett flertal nedan.

3 Utreda dödsfall

Antalet drogrelaterade dödsfall som rapporterats in i Socialstyrelsens dödsorsaksregister har det senaste året ökat kraftigt både bland kvinnor och män (Socialstyrelsen 2015). I de fall då dödsfall till följd av missbruk inträffar är det av yttersta vikt att dödsfallet utreds. Det är endast genom grundliga utredningar som vi kan identifiera eventuella brister i behandlingen av människor med missbruksproblematik. Att kartlägga eventuella misstag är ett viktigt verktyg för att utveckla vården och kan ligga till grund för förslag om hur vi kan minska antalet dödsfall till följd av missbruk framöver. Av denna anledning bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda alla dödsfall till följd av missbruk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Förstärkt vårdgaranti

Vänsterpartiet saknar beskrivning i strategin kring vad som sker när medborgare ändå brukar narkotika och/eller alkohol. Ett återkommande problem är den bristande tillgängligheten på behandling, vilken både ur den missbrukandes perspektiv och ur ett samhällsligt perspektiv är djupt problematisk. Åtgärder ska vidtas så snart någon sökt hjälp eller när ett behov av åtgärder upptäckts. Möjligheten att införa vårdgaranti och med hjälp av denna förstärka den befintliga lagstiftningen, samt öka den nationella likvärdigheten, bör utredas. I en sådan utredning bör också frågan om beroendevården inkluderas, då beroendevården i dagsläget inte omfattas av vårdgarantin. Väntetider mellan ett akut omhändertagande och mer långsiktig vård ska minimeras. Den restriktiva narkotikapolitiken måste kombineras med hög tillgänglighet till evidensbaserad missbruksvård som inte ska variera beroende på var i landet man befinner sig. Regeringen bör mot denna bakgrund utreda en förstärkt vårdgaranti för personer med missbruk och beroende. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Anhöriga

Missbruk drabbar inte bara den enskilde utan också anhöriga, som många gånger lämnas utan adekvat information, stöd och hjälp. Anhöriga måste kunna involveras i högre utsträckning och få möjlighet att vara delaktiga, såvida det inte sker på bekostnad av den missbrukandes integritet och så länge det är ett önskemål både från anhöriga och den person som vårdas. Anhörigas rättigheter behöver stärkas, varför lagstiftningen bör ses över. Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning där anhörigas rätt till information, stöd och hjälp betonas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Läkemedel

Tillgången till substitutionsbehandling/läkemedelsassisterad behandling är i dag ojämnt fördelad i landet och det bör bli lättare att komma in i metadon- och subutexbehandling. Substitutionsbehandling ska finnas tillgänglig för alla som har behov av den. Möjligheten att avsluta programmet mot någons vilja bör ses över, då det inte bör vara möjligt att stänga av personer från behandlingen utifrån andra är rent medicinska skäl. För att i möjligaste mån förhindra överdoser bör samtliga landsting också införa Naloxon enligt den modell som Malmö arbetar efter. Naloxon är ett läkemedel som fungerar som motgift till opiater och häver den nedsatta andningsförmåga som uppstår

vid en överdos av heroin. Därför bör riktlinjerna för läkemedelsassisterad behandling ändras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Hälsouppllysning

Det är viktigt att missbrukare får tillgång till ett brett spektrum av åtgärder och en sådan önskvärd åtgärd är hälsouppllysningar, vilka landstingen bör administrera.

Hälsouppllysning ryms inom landstingens uppdrag att bedriva hälsokommunikation gentemot olika målgrupper, men det krävs ett statligt ansvar för utformning såväl som genomförande. Lämplig myndighet bör därför ges i uppdrag att utarbeta riktlinjer för sådan hälsouppllysning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Större perspektiv

Trots dess goda föresatser menar Vänsterpartiet att skrivelsen med ANDT-strategier saknar väsentliga delar. Också aspekter kring samhället i övrigt måste vägas in och större vikt bör läggas både vid det preventiva arbetet och vid de insatser som samhället ska sätta in när människor fastnat i missbruk av det ena eller andra slaget.

Vänsterpartiets uppfattning är att det behövs en offensiv satsning kring dessa frågor och det är tätt besläktat med de allmänna behov av investeringar och upprustning som vi ser behöver göras nu och framöver. Det behövs en ekonomisk politik för investeringar, jobb och bostäder och detta hänger ihop med ANDT-strategin. Ett samhälle med en väl utbyggd välfärd och goda möjligheter till bostad, arbete och ett socialt liv är också en oerhört viktig del i preventionsarbetet.

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Rossana Dinamarca (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)

Mia Sydow Mölleby (V)